

نقش جمعیت گردان ایران در بنای آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی و اجرای نمایشات پهلوانی

مهدی عباسی

یکی از بزرگترین اعیادی که در طول تاریخ به مناسبت‌های خاص برگزار گردیده، جشن باشکوه هزارمین سال میلاد حکیم ابوالقاسم فردوسی، حماسه‌سرای بزرگ ایران است که به طور رسمی در سال ۱۳۱۳ با حضور رجال علمی و سیاسی کشور و میهمانان و مُستشرقین در آرامگاه ابدی او برگزار و باعث مباحث و افتخار ایرانیان در سراسر گیتی گردید.

برای بنای آرامگاه به سرپرستی شادروان ارباب کیخسرو و شاهرخ، اولیای امور مجبور بودند، علاوه بر بودجه دولتی، از کمک‌های مردمی نیز بهره گیرند لذا از سال ۱۳۱۰ جهت جمع‌آوری اعانه به اقشار مختلف متوسل و به تدریج هزینه‌های ساختمان آرامگاه فراهم شد.

یکی از این نهاد‌های مردمی، جمعیت گردان ایران به سرپرستی پهلوان حاج میرزا محمود شریف «جورابچی قمی» صاحب ورزشخانه شمس‌العماره طهران بود که در سال ۱۳۰۳ تشکیل و مرامنامه و نظامنامه‌ای تدوین و منتشر نموده است. به ظن قوی این مرامنامه نخستین نشریه‌ای است که در رابطه با ورزش به چاپ رسیده و پس از این، نظامنامه جمعیت مروجین ورزش به طبع رسیده است.

حاج میرزا محمود از تجار خوشنام و معروف طهران محسوب می‌شد و همواره جمعی از رجال و پهلوانان از جمله حاج سیدحسن رزاز «شجاع‌ت»، حاج سید جمال‌الدین قطب، حسین آقا شریف «رضی‌زاده» و جمعی دیگر که پیرامونش بودند به جمع‌آوری اعانه جهت تکمیل بنای آرامگاه سخن‌سرای بزرگ ایران پرداخت و نیز با استفاده از حُسن شهرت خود و اعضای جمعیت گردان ایران در شهرهای مختلف در سالهای

۱۳۱۰-۱۳۱۱-۱۳۱۲ و ۱۳۱۳ جشن‌ها و نمایشات ورزشی برگزار و بدین وسیله به جمع‌آوری اعانه قیام فرمود. بزرگترین جشنهای ورزشی در ایران به خصوص در نخستین سال تشکیل انجمن ملی تربیت بدنی و پیشاهنگی، برگزاری همین جشن هزارمین سال ولادت حکیم ابوالقاسم فردوسی است که در دو نوبت در طهران یکی به زعامت پهلوان حاج سید حسن شجاعت و با شرکت جمعی از پهلوانان از جمله پهلوان حاج سیدهاشم خاتم‌زاده «ناپسری مرحوم پهلوان اکبر خراسانی» انجام گرفت و دیگری به میانداری پهلوان حاج میرزا محمود شریف و پهلوانانی که از سایر شهرها آمده بودند به طرز باشکوه انجام و مرحومان حاج سید جمال‌الدین قطب- حاج بدالله علیشاهی قمی- حاج احمد روحانی قمی- خسرو معصومی- حبیب‌الله بلور و دیگران، چشمه‌هایی از عملیات پهلوانی را ارائه دادند که بسیار مورد توجه قرار گرفت.

در شهرهای دیگر از جمله اصفهان، تبریز، یزد، کرمان، قزوین، بروجرد، همدان و شیراز جشنهای ورزشی پهلوانی به مناسبت تکمیل بنای فردوسی برگزار و به جمع‌آوری اعانه اقدام نمودند. در مشهد رضا «ع» پهلوان حاج سید محمود رضوی قمی و نیز پهلوان حاج حسام‌السلطان خوشنویسان، جشن‌های باشکوه ورزشی برگزار و با نمایشات مُحیرالعقول و تشویق مردم به جمع‌آوری اعانه اقدام فرمودند.

به همین مناسبت در جشن ورزشی سال ۱۳۱۲ پهلوان کهن مرحوم میرزا عبدالحسین علیشاهی با ۹۲ سال سن، جمیع پهلوانان قم را فراخواند و در قلعه مبارک‌آباد و با حضور حکومت و وجوه اهالی قم و تولیت آستانه مقدسه حضرت فاطمه معصومه «س» چشمه‌هایی از ورزش قدیم ایرانیان را به نمایش گذاشت که فوق‌العاده اسباب تحسین و حیرت تماشاگران گردید و مبلغ قابل توجهی فراهم و به هیأت اعزامی طوس تسلیم نمودند در پایان این جشن باشکوه، تولیت آستانه مقدسه، گلدان نقره‌ای به رسم یادگار به پهلوان میرزا عبدالحسین علیشاهی اهداء نمود.

نویسنده‌ی این مقاله در فرجام سخن می‌افزاید: زورخانه و آیین پهلوانی، جزو میراث حقیقی ملی ماست و باید به طریق اولی در نگرهبانی و ماندگاری آن اهتمام کرد.

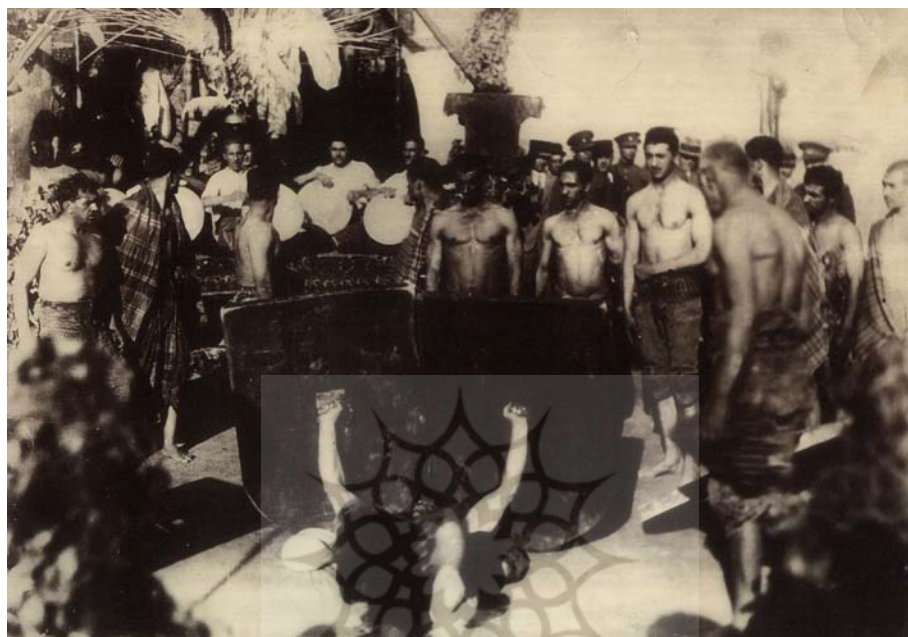
منابع:

۱- کتاب تاریخچه انجمن ملی تربیت بدنی و پیشاهنگی ایران- مهدی عباسی

۲- نشریه جمعیت گردان ایران، سال ۱۳۰۳.

پهلوان حاج میرزا محمود شریف «جورابچی قمی» رئیس جمعیت گردان ایران

نمایش ورزشی جهت جمع‌آوری اعانه برای آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی به زعامت پهلوان حاج سید حسن شجاعت

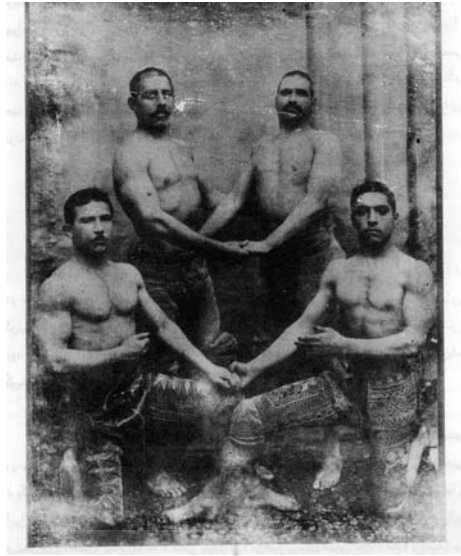
آنکه در سمت راست پشت به دوربین دارد پهلوان نامی حاج سید حسن شجاعت است. نفر وسط آنکه در بالای سردم قرار گرفته مرحوم رضا فدایی است. پهلوانی که در حال سنگ گرفتن است مرحوم حاج کاظم معمار مخصوص می‌باشد و از پهلوانانی که در تصویر شناخته شده‌اند به ترتیب از راست نفر اول مرحوم حسین آقا شریف «رضی‌زاده» مؤسس ورزشخانه فولاد که پهلوانان معروفی از جمله عباس زندی و غلامرضا تختی از آنجا بیرون آمدند. نفر سوم با قامت بلند مرحوم مُصطفی کُلیایی قمی است و سمت چپ نفر آخر مرحوم اسدالله سُهرابی معروف به اسدالله حاج مهربان می‌باشد.

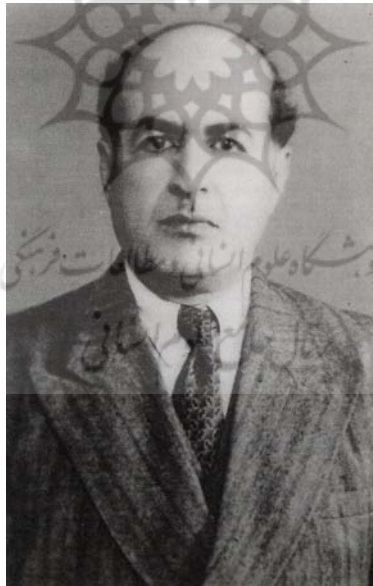
دانشمند عالیقدر شادروان
استاد علی اصغر فقیهی،
صاحب آثار گرانسنگ
که به تاریخ و فرهنگ
زورخانه و پهلوانان،
اعتقادی راسخ داشت و
همواره خدمات جمعیت
گردان ایران را می ستود.

از راست مرحومان حسین آقا شریف («رضی زاده») مؤسس ورزشخانه پولاد و از تجار بازار و مرحوم
سیدمصطفی هاشمی قندی تاجر قند

ایستاده از راست: حاج آقا فتح‌الله تکیه‌ای، سمت چپ: پهلوان عبدالحسین علیشاهی
نشسته راست: آقای حاج ید... علیشاهی، سمت چپ: میرزا علی آقا رزاقی.

شادروان حاج سید جمال‌الدین قطب از محترمین و تجار بازار و از پهلوانان سرشناس طهران و از
اعضای جمعیت گردان ایران و رییس فدراسیون کشتی کشور در سالهای ۱۳۳۳-۱۳۳۴ و رییس
فدراسیون کشتی پهلوانی ایران در سال ۱۳۵۸

مراامنانه و نظامنامه جمعیت گردان ایران

شؤوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی
مطبعة « تمدن » طهران

﴿ ۲ ﴾

از قبیل جدیت در انجام امر بمشرف و
نهی از منکر و دستگیری از فقراء

و مساکین و غیره

۳ - معاشرت و موافقت با

حکومتی که حامی حقیقت اسلام، مروج

ورزش، مشوق صفت، حافظ امنیت و

حدود و ثنور ملکوت بوده و در پیشرفت

مسائل اقتصادی از هیچ گونه مجاهدت

و مساعدت مضایقت ننماید

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یا ذائقوه المتین

مرامنامه

جمعیت گردان ایران

۱ - تاسیس ورزش و ورزش خانها تسهیل

امور ورزش حل و عقد مسائل فاضله

مربوطه بوزن و ورزش کاران مساعدت

مشروع در موقع لزوم با یکدیگر

ایجاد حس ورزش بوسیله نمایشات و

تطبیق ورزش با اصول حفظ الصحه

۲ - قیام بفرائض مذهب جعفری

تجدید (۲)

تعهد نامه

این جانب ولد
و وجودان خود قسم یاد میکنم که در پیشرفت
مقاصد جمعیت سعی بوده و در حفظ الغیب
افراد کوشش نمایم همیشه تابع و پیرو اکثریت
بوده خیانتی ننکرده و اسرار جمعیت را فاش ننمایم

فصل دوم - وظایف افراد

ماده ۴ - هر فردی که بعد از انتخابات
وارد جمعیت شود باید موقع انتخابات غائب
باشد حتی نظر در انتخاب گذشته ندارد
ماده ۵ - هر فردی برای شرکت در
مخارج جمعیت موظف است در هر ماه اقلام
دو قران ب صندوق جمعیت بپردازد
ماده ۶ - افراد حتی هیچگونه مذاکرات

واقفانامی از طرف جمعیت ندارد مگر با اعتبارنامه
کتبی و رسمی
ماده ۷ - هر فردی که نسبت به یکی
یا چند نفر از همکاران خود سوء ظن برد
باید توسط رئیس حوزه از مجمع مرکزی تقاضا
نماید که شخص یا اشخاص مظنون را محاکمه
نموده نتیجه را بشورای عالی اطلاع دهد در

نظامنامه جمعیت

فصل اول - شرایط ورود

ماده ۱ - هر فردی که قبول عضویت
این جمعیت را مینماید باید حاوی شرایط

ذیل باشد :

- الف - مسلمان شیعه اثنی عشری باشد
- ب - متجاهر بفسق و سوء اخلاق نباشد
- ج - سرام و نظام جمعیت را قبول کرده باشد
- د - دارای دو نفر معرف از افراد

جمعیت باشد

ماده ۲ - داوطلبان باید تقاضای خود را

بمجمع مرکزی فرستاده تا پس از تحقیقات

تصویب شود

ماده ۳ - عضویکه ورودش تصویب شود

باید تعهد نامه ذیل را در حوزه که شرکت

دارد قرائت و امضاء نماید تا بمجمع مرکزی

ارسال گردد

﴿ ۳ ﴾

صورتی که بقاضای او ترتیب اثر داده نشود حق دارد قاضای خود را مستقیماً بجمع مرکزی بدهد شخص محکوم میتواند از شورای عالی قاضای تجدید نظر نماید

ماده ۸ - هیچیک از افراد نمیتوانند در احزاب سیاسی دیگر عضویت داشته باشند مگر با اجازه مجمع مرکزی (در صورتیکه مرام آن جمعیت بامرام جمعیت گردان مخالفت نداشته باشد) در صورت نمرود عضو نمرود محاکمه و اخراج میشود

تشکیلات

فصل سوم - شورای عالی

ماده ۹ - شورای عالی تشکیل میشود از نمایندگان کلیه حوزه‌های مقیم مرکز و از نمایندگان ولایات عدده نمایندگان هر حوزه اقلاً باید سه نفر باشد که یک نفر از آنها مدیر حوزه است

ماده ۱۰ - شورای عالی در هر دو ماه یکمرتبه ولدی الاقتصاء بطور فوق‌العاده تشکیل میشود

ماده ۱۱ - اعلان افتتاح شورای عالی

﴿ ۴ ﴾

وریاست آن بدهد مدیر مجمع مرکزی است
تبصره - هیئت عامله مجمع مرکزی در شورای عالی هم دارای همان سمت‌ها هستند

فصل چهارم - مجمع مرکزی

ماده ۱۲ - مجمع مرکزی مرکب میشود از مدیران حوزه‌ها و نمایندگان ولایات و مدیران شعبات وابسته به مجمع مرکزی

ماده ۱۳ - مجمع مرکزی لااقل هفته یکمرتبه تشکیل میشود

ماده ۱۴ - هیئت عامله مجمع مرکزی مرکب است از یک مدیر (که شخص مؤسس است) دو نفر نایب مدیر (که یک نفر از آنها نظامت مجمع را نیز داراست) یک نفر منشی و یک نفر خلاصه مذاکره نویس

تبصره - این هیئت بهیراز مدیر کسبست دائمی دارد انتخابی و برای مدت یکسال از طرف مجمع با اکثریت آراء انتخاب میشود

ماده ۱۵ - اجرای مرام و نظام - غور و رسیدگی در پیشنهادات و مراسلات وارده بنام جمعیت اتخاذ تصمیم در موضوع لزوم یا عدم لزوم ائتلاف با جمعیت‌های مشابه دیگر تجدید

❁ (۵) ❁

انتخابات بطور کلی از خصایص مجمع مرکزی است
ماده ۱۶ - شعباتی که وابسته به مجمع
مرکزی هستند از قرار ذیلند : (۱) شعبه آرشینو
(۲) شعبه مباشرت (۳) شعبه تقیث (۴) شعبه
محاسبات (۵) شعبه محاکمات
ماده ۱۷ - شعبه آرشینو مرکب است از
سه نفر و وظایف آن بقرار ذیل است
ثبت و ضبط اسناد صادره و وارده مجمع و کلیه
قاضانامه ها و تهجد نامه ها و ارسال افراد جمعیت
ماده ۱۸ - شعبه مباشرت مرکب از سه نفر
و مامور خریداری و نگاهداری اشیاء و اثاثیه لازمه
جمعیت است
ماده ۱۹ - شعبه تقیث بضرورت هفت
نفر تشکیل و وظایف آن بقرار ذیل است :
رسیدگی سابقه افراد که داوطلب ورود به
جمعیت میباشند تقیث و نظارت بمحاسبات بملاوه
باید بصوم حوزه ها رسیدگی نموده راپورت
بمجمع مرکزی بدهند
ماده ۲۰ - شعبه محاسبات بضرورت سه
نفر تشکیل و وظایف آن بقرار ذیل است :
محاسبین کلیه حوزه ها باید در آخر هر ماه
سواد صورت حسابهای خود را با عایدی بشهیه

❁ (۶) ❁

محاسبات تحول دهند و نقض رسیدگیرند و شعبه
محاسبات بصاحبها رسیدگی کرده هر چه محاسب
برای حوزه لازم داشته باشد از مجمع مرکزی
مصوبه آنرا بخواهد که شعبه مباشرت تهیه و
تسلیم نماید
ماده ۲۱ - شعبه محاسبات حق ندارد بدون
مصوبه مجمع مرکزی هیچگونه خرجی بنماید
ماده ۲۲ - شعبه محاکمات مرکب از سه
نفر و مامور محاکمه و تعیین مجازات اشخاصی
است که از طرف مجمع مرکزی کتابا مراجعه
شده باشد
ماده ۲۳ - جلسات محاکمات غنی است
ماده ۲۴ - در صورت عدم حضور مدعی
علیه بعد از ابلاغ دو احوضاره حکم غیابی صادر
میشود حکم غیابی نامدت ده روز قابل اعتراض
و پس از ده روز حکم قطعی میشود
ماده ۲۵ - در صورتیکه حکم قطعی باشد
شخص محکوم میتواند از شورای عالی آئینده
قاضای تجدید نظر نماید در اینصورت شورای
عالی چهار نفر انتخاب مینماید که بهمیت سه نفر
شعبه محاکمات در محاکمه او تجدید نظر نمایند رای
این محکمه حتمی الاجرای است

﴿ ۸ ﴾

بگمارد و یا باقتضای محل عدله نقرات بانصوب
مجمع مرکزی محدود نباشد

ماده ۳۲ - هر حوزه دارای یک نفر مدیر
که از طرف مجمع مرکزی انتخاب و یک نفر
نایب مدیر و یک نفر محاسب است که باید از
طرف افراد حوزه انتخاب شوند

ماده ۳۳ - محاسب هر حوزه باید سواد
صورت حسابها و عیانات حوزه خود را تحویل
شمبه محاسبات داده قبضه رسید بگیرد و هر
مبلغ که برای مخارج حوزه لازم باشد توسط
شمبه از مجمع مرکزی مصوبه بخواهد

ماده ۳۴ - هر حوزه باید راپورت عملیات
خود را کتبا در آخر هر ماه بجمع مرکزی تقدیم
نماید

فصل ششم - تشکیلات ولایتی

ماده ۳۵ - تشکیلات ولایتی تابع و مطابق

همین نظامنامه است

ماده ۳۶ - مجامع ولایتی باید راپورت
عملیات خودشان را در هر باترده روز بجمع
مرکزی طهران ارسال دارند و در مسائل مهمه
کسب تکلیف از مرکز طهران بنمایند

﴿ ۷ ﴾

ماده ۳۶ - تشکیل جلسات شعیات هر حوزه
بر حسب لزوم و یا بامر مجمع مرکزی خواهد بود
ماده ۳۷ - مدیر هر یک از شعیات در مقابل

مجمع مرکزی مسئول است

ماده ۳۸ - مدیر هر یک از شعیات از طرف

مجمع مرکزی برای مدت شش ماه انتخاب و

تفصیلاً اعضاء بعهده مدیر مسئول و تصویب مجمع

مرکزی است

ماده ۳۹ - کلیه شعیات باید راپورت عملیات

خود را کتبا بجمع مرکزی در آخر هر ماه

ارسال دارند .

فصل پنجم - حوزه‌ها

ماده ۳۰ - مدیران کلیه حوزه‌ها از طرف

مجمع مرکزی انتخاب میشوند

ماده ۳۱ - هر حوزه دارای هفت الی

پانزده نفر اعضاء خواهد بود

تبصره ۵ - در محل هائی که خارج شهر

هستند و عدده نقرات بیش از پانزده نفر باشد ممکن

است مدیر حوزه آن محل با اجازه مجمع مرکزی

شعیات دیگر تشکیل دهد و در هر یک از آنها یک

نفر نایب مدیر از طرف خود با اطلاع مجمع مرکزی

﴿ ۱۰ ﴾

- باکسب نظر اکثریت اعضاء مجمع مرکزی و باهر جمعیت باید منتشر شود
- ماده ۴۲ - هرعضوی که از قبول پیش نهاد اکثریت استنکاف کند جداً تعقیب و به اجازه مجمع مرکزی از طرف شعبه محاکمات محاکمه و مجازات میشود
- ماده ۴۳ - شعبه محاکمات میتواند شخص مقصر را بهرآب ذیل محکوم نماید
- ۱ - توبیخ شفاهی در حضور اعضاء مجمع مرکزی
- ۲ - توبیخ کتبی
- ۳ - جریمه قلدی
- ۴ - توبیخ کتبی و اعلام آن بکلده حوزه ها
- ۵ - جریمه باتوبیخ کتبی و اعلام آن بکایه حوزه ها
- ۶ - اخراج از جمعیت
- ماده ۴۴ - در موقع تشکیل جلسات رسمی اشخاص خارجی نباید حضور داشته باشند این نظامنامه درجلسه پنجم تاریخ ۷ شهریورج ۴۳ مطابق با ۱۲ دلو ۱۳۰۳ بااتفاق آراء تصویب گردید
- صحیح است الحاج محمود الشریف القمی مدیر ومؤسس مجمع گردان ایران مرکزی

﴿ ۹ ﴾

ماده ۳۷ - مطایع ولایتی میتوانند در طهران نماینده داشته باشند که در مجمع مرکزی و شورای عالی شرکت نمایند

فصل هفتم .. کلیات

- ماده ۳۸ - هر شخصی که از طرف مجمع مرکزی برای یک شغلی و یا ماموریتی معین می شود باید اعتبار نامه در دست داشته باشد
- تبصره - اعتبار نامه مزبور باید باامضای تمام افراد مجمع رسیده ویا مهور بهمر جمعیت باشد
- ماده ۳۹ - هر شخصی که برای ماموریتی انتخاب میشود باید پس از انجام ماموریت خود راپرت عملیات خودرا کتباً بمجمع مرکزی تقدیم نماید
- ماده ۴۰ - هر جمعیت بمضمون ذیل با ذکر اسم ولایت است (جمعیت گردان ایران)
- ماده ۴۱ - کلیه مراسلاتی که بمقامات عالی نوشته میشود باید باامضای اکثریت باشد (در صورت اجازه مجمع ممکن است فقط بهمر جمعیت مهور و یا باامضای اکثریت اعضاء مجمع مرکزی باشد)
- تبصره - بیانیه ها در صورت ضیق وقت